ECLI:LV:ADRJLTN:2021:0329.A420279320.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Liepājā 2021.gada 29.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S. Sērdiene,

piedaloties pieteicējas SIA /Nosaukums/ pārstāvim /pers. D/
un atbildētājas – Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes pārstāvim /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA /Nosaukums/ pieteikuma par Rīgas domes priekšsēdētāja 2020.gada 12.novembra lēmuma Nr.RD-20-2073-nd „Par Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2020.gada 11.septembra lēmumu Nr.PIP-20-11020-ap/5-7/20-57767-AL „Par nekustamā īpašuma nodokli”” atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējai SIA /Nosaukums/ nostiprinātas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese/, kadastra Nr./numurs/(turpmāk – Nekustamais īpašums), kura sastāvā ietilpst citstarp biroju un dzīvojamā ēka ar publiskām telpām /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs/(turpmāk – Ēka).

Ar Rīgas domes (turpmāk – Dome) Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2020.gada 18.janvāra maksāšanas paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli (turpmāk – Nodoklis) 2020.gadam Nr.PIPN-20-57728-mp/PIP-20-57767-AL/5-7 (turpmāk – Maksāšanas paziņojums Nr.1) pieteicējai aprēķināts Nodoklis, attiecībā uz Ēku piešķirot atvieglojumus 50 % apmērā par laika periodu no 2020.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.decembrim, Nodokļa atvieglojuma summa norādīta 1859,25 *euro* apmērā.

Atbilstoši pieteikumā norādītajam pieteicēja 2020.gada 23.martā apmaksāja Maksāšanas paziņojumā Nr.1 norādīto Nodokļa summu pilnā apmērā.

2020.gada 14.jūlijā Domes pārvalde pieteicējai sastādīja jaunu maksāšanas paziņojumu Nr.PIPN-20-298158-mp/PIP-20-57767-AL/5-7 par Nodokli 2020.gadam (turpmāk – Maksāšanas paziņojums Nr.2), ar kuru pieteicēja informēta, ka, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 65.panta pirmo daļu un Domes 2019.gada 18.decembra saistošo noteikumu Nr.111 „Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.111) 3.15.apakšpunktu pieteicējai ir atcelti piešķirtie Nodokļa atvieglojumi 25% apmērā par periodu no 2020.gada 1.februāra līdz 2020.gada 31.decembrim, papildus aprēķinot pieteicējai Nodokli 852,15 *euro*.

Nepiekrītot Maksāšanas paziņojumam Nr.2, pieteicēja to apstrīdēja, iesniedzot pārvaldei 2020.gada 13.augusta iesniegumu (turpmāk – iesniegums).

Pārvalde, izskatot iesniegumu, 2020.gada 11.septembrī pieņēma lēmumu Nr.PIP-20-11020-ap/5-7/20-57767-AL (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru Maksāšanas paziņojumu Nr.2 atstāja negrozītu.

[2] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja 2020.gada 14.oktobrī Domes priekšsēdētājam iesniedza sūdzību par sākotnējā lēmuma atcelšanu (turpmāk – apstrīdēšanas iesniegums), bet 2020.gada 4.novembrī iesniedza arī apstrīdēšanas iesnieguma papildinājumu.

2020.gada 12.novembrī Domes priekšsēdētājs pieņēma lēmumu Nr.RD-20-2073-nd „Par Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2020.gada 11.septembra lēmumu Nr.PIP-20-11020-ap/5-7/20-57767-AL „Par nekustamā īpašuma nodokli”” (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolēma sākotnējo lēmumu atstāt negrozītu. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[2.1] Ar Maksāšanas paziņojumu Nr.1 pieteicējai tika aprēķināts Nodoklis par Ēku par 2020.gadu saskaņā ar Domes 2012.gada 18.decembra saistošo noteikumu Nr.198 „Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.198) 4.15.apakšpunktu. 2020.gada 30.janvārī spēkā stājās Domes Saistošie noteikumi Nr.111.

Pieteicēja atbilst kritērijiem Nodokļa atvieglojumu piešķiršanai par Ēku pēc Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunkta par 2020.gada janvāra mēnesi un pēc Saistošo noteikumu Nr.111 tabulas 3.15.apakšpunkta par 2020.gada 11 mēnešiem (februāris – decembris).

[2.2] Fakts, ka pieteicējai varēja rasties paļāvība, ka Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunkts netiks grozīts un tādējādi nebūs šķērslis saņemt Nodokļa atvieglojumus sākotnējā apjomā, pats par sevi vēl nenozīmē, ka šī pieteicējas paļāvība ir aizsardzības vērta. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesiskās paļāvības princips neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu. Atstājot spēkā saskaņā ar Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunktu pieteicējai piešķirtos Nodokļa atvieglojumus, tiktu pārkāptas obligātās tiesību normas – Saistošo noteikumu Nr.111 tabulas 3.15.apakšpunkts un Administratīvā procesa likuma 7.pantā noteiktais tiesiskuma princips.

Saskaņā ar Saistošo noteikumu Nr.111 noslēguma jautājumu 19.punktu Domes Vienotās informācijas sistēmas atzīme, kas ir izdarīta uz 2019.gada 31.decembri par Ēkas atbilstību Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunktam, rada tiesisko paļāvību, ka Nodokļa atvieglojumi 2020.gadā tiks

piemēroti atbilstoši Saistošo noteikumu Nr.111 tabulas 3.15.apakšpunkta nosacījumiem.

[2.3] Konkrētajā gadījumā netika atcelts Maksāšanas paziņojums Nr.1, kas ir izpildīts un līdz ar to zaudējis spēku, bet gan ar Maksāšanas paziņojumu Nr.2 veikts Nodokļa papildu aprēķins atbilstoši Saistošo noteikumu Nr.111 tabulas 3.15.apakšpunktam, piemērojot šo noteikumu 14.punktu un likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu.

[2.4] Ievērojot intertemporālo tiesību normu piemērojamību administratīvajā procesā, publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās, proti, jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks. Tas, ka likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" (turpmāk – Nodokļa likums) un Saistošajos noteikumos Nr.111 nav noteikta nodokļu administrācijas rīcība tiesisko regulējumu maiņas gadījumā, nenozīmē, ka pārvalde var atturēties no lēmuma pieņemšanas. Pārvalde nevar ignorēt likumdevēja noteiktās imperatīvās tiesību normas, kas paredz konkrēta satura lēmuma pieņemšanu, ja ir stājušies spēkā Saistošie noteikumi Nr.111, kas izdoti saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 14.panta pirmās daļas 3.punktu un Nodokļa likuma 5.panta trešo un ceturto daļu, un ir iestājušies Saistošajos noteikumos Nr.111 paredzētie priekšnoteikumi, kas ir izpildāmi tūlītēji. Nodokļu administrācijai ir pienākums aprēķināt nodokli saskaņā ar spēkā esošām tiesību normām un nodokļu aprēķins saskaņā ar tiesību normām neierobežo nodokļa maksātāju, kā arī nerada tiesisko paļāvību, ka nodokļa maksātājam netiks veikts nodokļa papildu aprēķins atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām.

[2.5] Pamatojoties uz Lēmumā iepriekš minēto un ievērojot, ka konkrētajā administratīvajā lietā ir piemērotas imperatīvās tiesību normas, pieteicējas viedokļa uzklausīšana nevarēja novest pie tā, ka Pārvalde būtu pieņēmusi citādu lēmumu. Līdz ar to pieteicējas neuzklausīšana pati par sevi nevar novest pie sākotnējā Lēmuma atcelšanas. Visa nepieciešamā informācija izskatāmajā administratīvajā lietā ir iegūta, pieteicējas argumenti ir izteikti apstrīdēšanas iesniegumā un tā papildinājumā, kā arī ir nodrošinātas tiesības iepazīties ar izskatāmās administratīvās lietas materiāliem. Tādējādi pieteicējai nebija nekādu šķēršļu realizēt savas procesuālās tiesības, kuras tā arī realizēja. Tādējādi visas procesuālās tiesības izskatāmajā administratīvajā lietā ir ievērotas.

[2.6] Konkrētajā lietā pieteicējai nav tiesiska pamata prasīt zaudējuma atlīdzinājumu, jo nav konstatēts viens no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā norādītajiem zaudējuma atlīdzinājuma pamatiem – prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja iesniedza tiesā pieteikumu, lūdzot atcelt Lēmumu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

Atbilstoši tiesiskās paļāvības principam valsts un pašvaldības iestādēm savā darbībā jābūt konsekventām attiecībā uz to izdotajiem normatīvajiem aktiem un jāievēro tiesiskā paļāvība, kas personām varētu rasties saskaņā ar konkrētu tiesību normu.

Atbilstoši Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9.pantam normatīvajiem aktiem nav atpakaļejoša spēka, izņemot likumā īpaši paredzētus gadījumus.

Konkrētajā gadījumā Dome kā tiesību normas izdevējs, grozot Nodokļa atvieglojuma apmēru personai par ēkām, kas atzītas par valsts aizsargājamo kultūras pieminekli, ja sabiedrībai tās ir pieejamas no publiskās ārtelpas un tiek saglabātas atbilstoši Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes norādījumiem, nav paredzējusi pārejas noteikumus, kuros būtu atrunāta rīcība attiecībā uz piešķirtajiem atvieglojumiem, esot spēkā iepriekšējām saistošo noteikumu prasībām, un kuras tām atbilda. Šādu pārejas noteikumu trūkums noteikumos par Nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību Rīgā dod pamatu secināt, ka lietderīgākais un taisnīgākais tiesību normas tulkojums ir tāds, ka tā ir vērsta uz priekšu un jaunais mazākais Nodokļa atvieglojuma apmērs tiek attiecināts uz laika posmu no 2021.gada vai uz personām, kurām nav piešķirts nodokļa atvieglojums 50% apmērā 2020.gadā.

Tiesiskās paļāvības aizsardzības dēļ ir jāņem vērā tas, ka persona administratīvā akta spēkā esības laikā varēja paļauties uz šā akta spēkā esību un tādēļ ir aizsargājams tas, ciktāl persona ir jau izmantojusi ar aktu piešķirtās tiesības. Domei būtu jāapsver konkrētās situācijas apstākļus un jāatlīdzina pieteicējai zaudējumus un personisko kaitējumu, kas tai radies sakarā ar administratīvā akta atcelšanu. Jānošķir Nodokļa apmēra aprēķins 2020.gadam no Nodokļa atvieglojumu apmēra aprēķina, proti – nosakot Nodokļa apmēru, Dome izdod obligātu administratīvo aktu, bet, nosakot piemērojamos Nodokļa atvieglojumus, Domei, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 62.pantu, ir pienākums uzklausīt adresāta viedokli un argumentus. Konkrētajā gadījumā nodokļu administrācijai pirms piešķirto atvieglojumu atcelšanas bija jākonstatē, kādi likumi, Ministru kabineta noteikumi vai pašvaldības saistošie noteikumi ir pārkāpti, nosakot Nodokļa apmēru, tālāk jākonstatē, vai pieteicēja ir vainojama pie šāda pārkāpuma, kā arī jāizvērtē tiesību principi.

[4] Dome tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz sākotnējā lēmumā un Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot turpmāko.

[4.1] Atbilstoši Satversmes tiesas atziņām tiesiskās paļāvības princips citastarp noteic arī to, ka indivīda reiz iegūtās tiesības nevar pastāvēt neierobežoti ilgi.

Izdodot Saistošos noteikumus Nr.111, nav pārskatītas Nodokļa likmes, bet gan Nodokļa atvieglojumu piešķiršanas nosacījumi, kas ir izņēmuma situācijas radīšana nodokļu maksātājiem no vispārējā Nodokļa maksāšanas režīma. Ar Domes pārvaldes izdoto administratīvo aktu – Maksāšanas paziņojumu Nr.1 – pieteicējai nav dots apsolījums, ka Nodokļa apmērs nevar tikt pārskatīts. Nodokļu administrācijai ir pienākums aprēķināt Nodokli saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām.

[4.2] Nodokļu nomaksa ir visas sabiedrības leģitīma interese, tie ir finanšu līdzekļi, kuri paredzēti izlietošanai tieši sabiedrības kopīgajām vajadzībām. Sabiedrības interese uz tiesību normās noteikto nodokļu samaksu prevalē pār personas individuālajām interesēm maksāt mazāku nodokli pretēji tiesību normās noteiktajam.

[4.3] Nodokļa atvieglojuma apmēra ierobežojums nav attiecināts uz periodu pirms stājās spēkā Saistošie noteikumi Nr.111, proti, Nodokļa atvieglojuma ierobežojuma apmērs pieteicējai tika piemērots ar nākošo mēnesi pēc Saistošo noteikumu Nr.111 spēkā stāšanās, t.i., ar 2020.gada februāri. Tādējādi ar pieteicēju nav pārskatītas nodibinātās tiesiskās attiecības uz atpakaļejošu periodu un nav aizskarta pieteicējas tiesiskā paļāvība.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteikums ir apmierināms daļēji.

[6] Saskaņā ar Nodokļa likuma 5.panta pirmo daļu atvieglojumus nosaka Nodoklim, kurš aprēķināts saskaņā ar šā likuma 3.panta prasībām. Šā panta trešā daļa nosaka, ka pašvaldības var izdot saistošus noteikumus, kuros paredzēti atvieglojumi atsevišķām Nodokļa maksātāju kategorijām.

Likuma „Par pašvaldībām" 45.panta sestajā daļā noteikts, ka saistošie noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas šā panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā, ja tajos nav noteikts cits spēkā stāšanās termiņš.

Pamatojoties uz iepriekš minēto deleģējumu, Dome ir pieņēmusi saistošos noteikumus, kuros noteikta kārtība, kādā piešķir Nodokļa atvieglojumus atsevišķām nodokļa maksātāju kategorijām par Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā esošo nekustamo īpašumu – 2012.gada 18.decembrī Saistošos noteikumus Nr.198, kuri spēkā ar 2013.gada 24.janvāri, un 2019.gada 18.decembrī – Saistošos noteikumus Nr.111, kuri spēkā ar 2020.gada

30.janvāri.

Atbilstoši Nodokļa likuma 5.panta trešajai daļai šādi saistoši noteikumi stājas spēkā likumā „Par pašvaldībām" noteiktajā kārtībā; likuma „Par pašvaldībām" 45.panta sestajā daļā noteikts, ka saistošie noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas šā panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā, ja tajos nav noteikts cits spēkā stāšanās termiņš.

Saistošie noteikumi Nr.111 publicēti Latvijas Vēstnesī 2020.gada 29.janvārī un stājas spēkā 2020.gada 30.janvārī.

[7] Saistošo noteikumu Nr.111 21.punkts noteic atzīt par spēku zaudējušiem Saistošos noteikumus Nr.198, bet 19.punkts – ka Domes Vienotās informācijas sistēmas atzīmi, kas ir izdarīta uz 2019.gada 31.decembri, par saistošo noteikumu 3.11., 3.15., 3.16. un 3.18.apakšpunktā minēto personu atbilstību atvieglojumu piešķiršanas nosacījumiem 2020.gadam, ņem vērā, piemērojot atvieglojumus par 2020.gadu.

Lietā nav strīda par to, ka Domes Vienotajā informācijas sistēmā uz 2019.gada 31.decembri bija veikta atzīme par Ēkas atbilstību Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunkta prasībām.

[8] Saistošajos noteikumos Nr.198 bija noteikts atvieglojumus 50% apmērā no taksācijas gadam aprēķinātās Nodokļa summas par ēkām, kas atbilst 4.15.apakšpunkta prasībām. Savukārt Saistošajos noteikumos Nr.111 par šādām ēkām atbilstoši šo noteikumu 3.15.apakšpunktam Nodokļa atvieglojums tika noteikts 25 % apmērā. Tātad ar 2020.gada 30.janvāri stājās spēkā tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru Nodokļa atvieglojums personai par ēkām, kas atzītas par valsts aizsargājamo kultūras pieminekli, ja sabiedrībai tās ir pieejamas no publiskās ārtelpas un tiek saglabātas atbilstoši Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes norādījumiem, ir samazināts no 50 % uz 25 %.

[9] Izskatāmajā lietā ar Lēmumu ir atstāts spēkā sākotnējais lēmums.

Pieteicēja tam nepiekrīt, jo uzskata, ka atbildētājai nebija tiesības atcelt pieteicējai par 2020.gadu piešķirto Nodokļa atvieglojumu apmēru, ja pieteicējai jau bija izsūtīts Maksāšanas paziņojums Nr.1.

Lietā nav strīda par to, ka Maksāšanas paziņojumā Nr.1 pieteicējai piešķirtais Nodokļa atvieglojums 50% apmērā pieteicējai 25% apmērā atcelts, sākot ar 2020.gada 1.februāri, un ka Nodoklis, piemērojot Saistošo noteikumu Nr.111 3.15.apakšpunktā noteikto atvieglojumu 25 % apmērā, pieteicējai aprēķināts, sākot no 2020.gada 1.februāra.

Pieteicēja uzskata, ka atbildētāja rīkojusies prettiesiski, ar 2020.gada 1.februāri samazinot pieteicējai piešķirto atvieglojumu apmēru.

[10] Pieteicēja Nodokli ir samaksājusi, līdz ar to Lēmums ir izpildīts. Tāpēc, tā kā pieteicēja vēlas atgūt nepamatoti samaksāto Nodokļa summu, tiesa var vērtēt vienīgi Lēmuma tiesiskumu.

[11] Ievērojot intertemporālo tiesību normu piemērojamību administratīvajā procesā, publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās, proti, jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks. Attiecīgā intertemporālo tiesību principa doktrinālais pamats ir saistīts ar apstākli, ka tiesību normu iedarbības laiks ir atklājams, kā izejas punktu izmantojot secinājumu par tiesību normu pieņemšanu privāto vai publisko tiesību jomā. Tādējādi, nošķirot publiskajās un privātajās tiesībās pieņemtās tiesību normas, tiek prezumēts to iedarbības laiks. Attiecīgi, ja tiesību norma pieņemta privāto tiesību jomā, tad tā ir uzskatāma par pieņemtu ar turpmāk vērstu iedarbību, t.i., uz nākotnē izveidotām tiesiskajām attiecībām. Savukārt, ja ir konstatējams, ka tiesiskā regulējuma grozījumi ir pieņemti publisko tiesību jomā, tad tiesību normai ir konstatējams tūlītējs spēks laikā, t.i., regulējums ir attiecināms arī uz izveidotām tiesiskajām attiecībām (*sk. Senāta 2006.gada 16.maija sprieduma lietā Nr.SKA-168/2006 16.punktu*). Tomēr šis princips nav absolūts. Normatīvajam aktam vai tā daļai var būt atpakaļejošs spēks, ja tas īpaši paredzēts likumā (*sk. Senāta 2012.gada 27.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-202/2012 17. un 18.punktu; 2009.gada 29.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-358/2009 8.punktu; 2006.gada 16.maija spriedumu lietā Nr.SKA-168*).

Tiesiskās paļāvības princips neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu (*sk. Satversmes tiesas 2010.gada 1.decembra sprieduma lietā Nr.2010-21-01 19.punktu*).

No minētā izriet secinājums, ka situācijās, kad likumdevējs nav devis skaidru risinājumu jautājumam, kura norma attiecīgajam gadījumam jāpiemēro, iestādei ir jāievēro vispārējais princips par tiesību normas piemērojamību publiskajās tiesībās, proti, jāpieņem, ka šai tiesību normai ir tūlītējs spēks, kā pamatoti norāda arī atbildētāja.

Saistošajos noteikumos Nr.111 nav paredzēts izņēmums tiem gadījumiem, kad Nodoklis privātpersonai jau ir aprēķināts un pat samaksāts, piemērojot atvieglojumus 2020.gadam saskaņā ar Noteikumiem Nr.198. Proti, Saistošie noteikumi Nr.111 nenoteic, ka tādos gadījumos būtu saglabājami pirms tam piešķirtie atvieglojumi.

Ne iestāde, ne tiesa nevar atteikties piemērot tiesību normu, kas ir spēkā un kuras piemērošanas priekšnosacījumi ir iestājušies (*sk., piemēram, Senāta sprieduma lietā Nr.SKA-330/2005 11.punktu, Nr.SKA-13/2005 11.punktu, Nr.SKA-23/2006 13.punktu, Nr.SKA-374/2006 8.1.un 8.2.punktu*). Līdz ar to atzīstams, ka Saistošie noteikumi Nr.111 Nodokļa atvieglojumu aprēķināšanai bija piemērojamai no to stāšanās spēkā brīža arī attiecībā uz jau izveidotām tiesiskajām attiecībām. Tas nozīmē, ka sākot no brīža, kad stājās spēkā Saistošie Noteikumi Nr.111, iestādei, aprēķinot Nodokli, bija pienākums piemērot Saistošo noteikumu Nr.111 regulējumu.

Tā kā ar Maksāšanas paziņojumu Nr.1 Nodoklis par Ēku par visu 2020.gadu pieteicējai aprēķināts, piemērojot Saistošajos noteikumos Nr.198 noteikto atvieglojumu apmēru, atzīstams, ka Nodokļa apmērs par laikposmu no Saistošo noteikumu spēkā stāšanās brīža līdz 2020.gada 31.decembrim pieteicējai sākotnēji bija noteikts nepareizi.

[12] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23.pants regulē nodokļa apmēra precizēšanu. Panta pirmā daļa noteic, ka nodokļu administrācija pēc nodokļu revīzijas (audita) nosaka vai precizē nodokļu un informatīvo deklarāciju sastāvdaļās norādāmās summas, apliekamos ienākumus (zaudējumus), nodokļu (nodevu) aprēķinus atbilstoši nodokļu jomu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, uzliek soda naudu triju gadu laikā pēc normatīvajos aktos noteiktā maksāšanas termiņa. Ja attiecībā uz konkrēto nodokli, nodokļu deklarācijas posteni, nodevu vai citu valsts noteikto maksājumu par attiecīgo taksācijas periodu ir veikta nodokļu revīzija (audits), tās atzinums ir galīgs un var tikt pārskatīts vienīgi tad, ja uzsākts kriminālprocess par krāpšanu, dokumentu viltošanu, izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu samaksas vai citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas var ietekmēt nodokļa apmēra noteikšanu. Minētā panta otrā daļa noteic: nodokļu administrācija papildus aprēķina nodokļus saskaņā ar konkrēto nodokļu likumiem, ja, nosakot nodokļu maksājumu apmēru, ir pārkāpti likumi, Ministru kabineta noteikumi vai vietējo pašvaldību saistošie noteikumi, kā arī samazina nodokļa maksājuma apmēru triju gadu laikā pēc likumā noteiktā maksāšanas termiņa.

Interpretējot minētās tiesību normas, Senāts atzinis, ka nodokļu administrācija var veikt papildu nodokļu aprēķinu par iepriekšējiem trim gadiem gadījumos, ja kaut kāda iemesla dēļ iepriekšējos gados nodokļu aprēķins bijis kļūdains (*sal. sk. Senāta 2015.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr.SKA?249/2015 14.punktu*). Senāts arī atzinis, ka secinājumu par to, vai Nodoklis iepriekš aprēķināts pareizi, pašvaldība var izdarīt, vēlreiz

pārbaudot savā rīcībā esošo informāciju, nevis uzsākot privātpersonas auditu (*sal. sk. Senāta 2021.gada 28.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-26/2021 13.punktu*). Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka atbildētāja, konstatējot, ka sākotnēji izsniegtā maksāšanas paziņojumā Nodokļa apmērs noteikts neatbilstoši Saistošo noteikumu Nr.111 regulējumam, vispārīgi drīkstēja aprēķināt papildu Nodokli.

[13] Vienlaikus tiesa nevar atstāt bez ievērības to, ka konkrētajā gadījumā iestāde ar Maksāšanas paziņojumu Nr.2 ir atcēlusi pieteicējai iepriekš piešķirto Nodokļa atvieglojumu 25% apmērā par periodu no 2020.gada 1.februāra līdz 31.decembrim (*lietas 25.lapa*).

Tātad ir atcelts pieteicējai labvēlīgs prettiesisks administratīvais akts.

Izmaiņas normatīvajā regulējumā stājās spēkā 2020.gada 30.janvārī, bet administratīvais akts par atvieglojumu atcelšanu ir izdots 2020.gada 14.jūlijā.

Gadījumi, kādos var atcelt adresātam labvēlīgu prettiesisku administratīvo aktu, ir noteikti Administratīvā procesa likuma 86.panta otrajā daļā. Proti, tas iespējams, ja ir vismaz viens no šādiem apstākļiem: 1) adresāts vēl nav izmantojis savas tiesības, kuras šis administratīvais akts apstiprina vai piešķir; 2) tiesību norma paredz administratīvā akta atcelšanu vai administratīvais akts ietver tā atcelšanas atrunu; 3) administratīvā akta palikšana spēkā skar būtiskas sabiedrības intereses. Ja adresāts uz attiecīgā administratīvā akta pamata ir saņēmis naudu vai citus labumus, šis administratīvais akts zaudē spēku ar tā atcelšanas dienu. Attiecīgā publisko tiesību juridiskā persona saskaņā ar šā likuma 8.nodaļu atlīdzina adresātam zaudējumus vai personisko kaitējumu, kas tam radies sakarā ar administratīvā akta atcelšanu; 4) adresāts attiecīgā administratīvā akta izdošanu panācis ar apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu, kukuļošanu, spaidiem, draudiem vai citām prettiesiskām darbībām. Šādā gadījumā iestāde izvērtē adresāta veikto darbību prettiesiskumu un atceļ šo administratīvo aktu ar tā izdošanas dienu; 5) administratīvā akta prettiesiskums ir tik acīmredzams, ka akta adresāts to varēja un viņam to vajadzēja apzināties.

Pareiza nodokļu aprēķināšana un iekasēšana ir būtiska valsts fiskālā interese. Visas sabiedrības interesēs ir, lai valsts budžets tiktu papildināts ar obligātajiem nodokļu maksājumiem. Tādējādi lietā ir konstatējams Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 3.punktā minētais pamats adresātam labvēlīga prettiesiska administratīvā akta atcelšanai.

Tā kā nepamatoti piešķirto Nodokļa atvieglojumu par laikposmu līdz Maksāšanas paziņojuma Nr.2 izdošanai pieteicēja jau bija izmantojusi, 2020.gada 23.martā samaksājot Nodokli Maksāšanas paziņojumā Nr.1 noteiktajā apmērā, tiesas vērtējumā, ņemot vērā tiesību normā iekļauto regulējumu (administratīvais akts zaudē spēku ar tā atcelšanas dienu), Nodokļu atvieglojumu atcelšana par laikposmu no 2020.gada februāra līdz 2020.gada jūlijam konkrētajā gadījumā ir atzīstama par prettiesisku. Līdz ar to arī Lēmums daļā par papildu Nodokļa aprēķinu par minēto periodu atzīstams par prettiesisku. Tiesas vērtējumā Administratīvā procesa likuma 86.panta otrās daļas 3.punkta regulējums aptver arī personas tiesiskās paļāvības jautājuma izvērtējumu situāciju, kad personai kādu iemeslu dēļ tiek atņemts tai sākotnēji piešķirtais labums – Nodokļa atvieglojums. Vispārīgi iestāde 3 gadu laikā nav ierobežota veikt papildu Nodokļa aprēķinu, tostarp arī, ja tiek konstatēts, ka Nodokļa apmēra noteikšanai piemērotas neatbilstošas tiesību normas, bet jāņem vērā konkrētā gadījuma apstākļi un jāievēro atbilstošs procesuālais regulējums.

[14] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis norādīja uz pretrunām Saistošajos noteikumos Nr.111 un to paskaidrojuma rakstā un pauda iebildumus, ka Lēmums nesatur izvērtējumu, vai par Ēku nav piešķirams Nodokļa atvieglojums saistībā ar apgaismojumu.

Izvērtējot iebildumu saturu, tiesa norādītās pretrunas nekonstatē.

Saistošo noteikumu Nr.111 3.15.apakšpunkts nosaka Nodokļu atvieglojuma piemērošanu personai par ēkām, kas atzītas par valsts aizsargājamo kultūras pieminekli, ja sabiedrībai tās ir pieejamas no publiskās ārtelpas un tiek saglabātas atbilstoši Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes norādījumiem.

Savukārt Saistošo noteikumu Nr.111 3.18.1.apakšpunkts nosaka Nodokļu atvieglojuma piemērošanu personai par ēkām, kas atrodas valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļu – „Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs" (valsts aizsardzības Nr.7442) teritorijā, Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) Pasaules kultūras un dabas mantojuma vietas Nr.852 „Rīgas vēsturiskais centrs" teritorijā un tā aizsardzības zonā, (..), kā arī par ēkām, kas ir iekļautas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, ārpus šīm teritorijām, ja sabiedrībai šīs ēkas ir pieejamas no publiskās ārtelpas un ir veikta ēkas fasāžu pilna atjaunošana vai koka ēkas pilna atjaunošana vai pārbūve, ja tiek saglabāta koka fasāde pret publisko ārtelpu, un ir izbūvēts fasādes dekoratīvais apgaismojums.

Minētais nav pretrunā Saistošo noteikumu Nr.111 paskaidrojuma rakstā minētajam, ka par ēkām, kas atzītas par valsts aizsargājamo kultūras pieminekli un tiek saglabātas atbilstoši Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes norādījumiem, tiks piemēroti atvieglojumi 25 % apmērā, savukārt 50 % atvieglojumu piemērošanai nepieciešams papildus veikt ēkas fasāžu pilnu atjaunošanu vai pārbūvi un izbūvēt ēkas fasādes dekoratīvo apgaismojumu, nodrošinot tā darbību diennakts tumšajā laikā.

Līdzīgs regulējums bija iekļauts arī Saistošo noteikumu Nr.198 4.15. un 4.18.apakšpunktā.

Kā norādīts spriedumā iepriekš, atbilstoši Saistošo noteikumu Nr.111 19.punktam Domes Vienotās informācijas sistēmas atzīmi, kas ir izdarīta uz 2019.gada 31.decembri, par saistošo noteikumu 3.11., 3.15., 3.16. un 3.18.apakšpunktā minēto personu atbilstību atvieglojumu piešķiršanas nosacījumiem 2020.gadam, ņem vērā, piemērojot atvieglojumus par 2020.gadu.

Saistošo noteikumu Nr.198 28.punktā bija noteikts, ka personām, kuras minētas šo saistošo noteikumu 4.3.–4.7.apakšpunktā, 4.9.1., 4.12., 4.14.–4.18. un 4.24. apakšpunktā, pārvalde piešķir atvieglojumus uz personas pieteikuma par atvieglojumu piešķiršanu pamata, izvērtējot iesniegtās ziņas un dokumentus, kā arī Domes Vienotās informācijas sistēmas datus par personas atbilstību šiem saistošajiem noteikumiem saskaņā ar nosacījumiem, kurus paredz Noteikumu 28.punkta apakšpunkti.

Saskaņā ar Saistošo noteikumu Nr.198 28.7.apakšpunktu persona, kurai ir tiesības uz šo saistošo noteikumu 4.15.apakšpunktā noteiktajiem atvieglojumiem, līdz pirmstaksācijas gada 1.oktobrim iesniedz Būvvaldē noteiktas formas pieteikumu (2.pielikums), pievienojot Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (turpmāk – VKPAI) norādījumu par kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu kopiju (ar VKPAI apliecinājumu, ka norādījumi ievēroti) vai VKPAI rakstisku atzinumu par kultūras pieminekļa saglabāšanu un izmantošanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām kultūras pieminekļu aizsardzībā (ja iesniedzējs līdz tam nav saņēmis iepriekšminētos VKPAI norādījumus par kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu). Būvvalde līdz taksācijas gada 1.janvārim izvērtē personas pieteikumu ar pievienotajiem dokumentiem un, ja nekustamais īpašums atbilst šo saistošo noteikumu 4.15.apakšpunkta nosacījumiem, veic attiecīgu atzīmi Domes Vienotās informācijas sistēmā.

Saskaņā ar Saistošo noteikumu Nr.198 28.10.apakšpunktu persona, kurai ir tiesības uz šo saistošo noteikumu 4.18.apakšpunktā noteiktajiem atvieglojumiem, pēc būvdarbu pabeigšanas un to pieņemšanas normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā līdz pirmstaksācijas gada 1.oktobrim iesniedz Būvvaldē noteiktas formas pieteikumu ēkas izvērtēšanai (4.pielikums). Būvvalde līdz taksācijas gada 1.janvārim izvērtē personas pieteikumu un, ja nekustamais īpašums atbilst šo saistošo noteikumu 4.18.apakšpunkta nosacījumiem, veic attiecīgu atzīmi Domes Vienotajā informācijas sistēmā. Ja nav zudis vai mainījies atvieglojumu piešķiršanas pamats vai atbilstība atvieglojumu piešķiršanas nosacījumiem, tad personai, kura iesniegusi šajā apakšpunktā norādīto pieteikumu, nākamajos taksācijas gados nav jāsniedz Būvvaldē atkārtots pieteikums, lai saņemtu nekustamā īpašuma atvieglojumus visu šo saistošo noteikumu 23.1. un 23.2.punktā norādīto periodu;

Saistošo noteikumu Nr.198 2.un 4.pielikums ir noteiktas formas pieteikuma veidlapa, kuru aizpildot un iesniedzot persona lūdz būvvaldi izvērtēt nekustamā īpašuma atbilstību attiecīgi Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunktā vai 4.18.1., 4.18.2., 4.18.3. vai 4.18.4.apakšpunktā minētajiem kritērijiem Nodokļa atvieglojumu saņemšanai (4.pielikums).

Tātad tiesību iegūšanai uz Nodokļa atvieglojumiem par konkrētu objektu, personai pašai noteiktā termiņā jāvēršas ar noteiktu pieteikumu būvvaldē, lūdzot nevis vienkārši piešķirt Nodokļa atvieglojumus nākamajam taksācijas gadam, bet gan izvērtēt nekustamā īpašuma atbilstību Saistošo noteikumu Nr.198 konkrēta punkta apakšpunkta nosacījumiem, lai iegūtu Saistošo noteikumu regulējumam atbilstošas tiesības uz Nodokļa atvieglojumiem.

Tādējādi, ja Domes Vienotajā informācijas sistēmā bija tikai informācija par Ēkas atbilstību Saistošo noteikumu Nr.198 4.15.apakšpunktā vai attiecīgi Saistošo noteikumu Nr.111 3.15.apakšpunktā minētajiem kritērijiem, tad, lemjot par Nodokļa atvieglojumu piemērošanu, atbildētājai nebija pamata vēl papildus vērtēt arī Ēkas atbilstību kādiem citiem, piemēram, Saistošo noteikumu Nr.111 13.8.1.apakšpunkta, kritērijiem.

Tas nozīmē, ka uz Nodokļa atvieglojumu 50 % apmērā par Ēku saistībā ar apgaismojumu pieteicēja varēja pretendēt tikai tad, ja uz 2019.gada 31.decembri Domes Vienotajā informācijas sistēmā bija atzīme par Ēkas atbilstību Saistošo noteikumu Nr.198 4.18.1., 4.18.2., 4.18.3. vai 4.18.4.apakšpunktā minētajiem kritērijiem.

Ne apstrīdēšanas iesniegumā, ne pieteikumā pieteicēja nav norādījusi, ka Domes Vienotajā informācijas sistēmā bija atzīme par pieteicējas atbilstību Saistošo noteikumu Nr.198 4.18.1., 4.18.2., 4.18.3. vai 4.18.4.apakšpunkta vai Saistošo noteikumu Nr.111 3.18.apakšpunkta kritērijiem, lai būtu pamats lemt par Nodokļa atvieglojuma 50 % apmērā piemērošanu pieteicējai par Ēku.

Ne apstrīdēšanas iesniegumā, ne pieteikumā pieteicēja arī nav minējusi, ka par Ēku Domes Vienotajā informācijas sistēmā būtu izdarīta neatbilstoša atzīme.

[15] Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta viedokli un argumentus. Taču neviens normatīvais akts nenosaka, ka iestādei uzklausīšanas pienākums būtu jāveic, privātpersonu aicinot uz iestādi klātienē.

No lietas materiāliem ir konstatējams, ka pieteicēja izmantojusi tiesības savus iebildumus un apsvērumus iestādei rakstveidā sniegt sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas stadijā, kas ir sākotnējā procesa turpinājums; pieteicējas iebildumu saturs ir skaidrs un saprotams. Tādēļ lietā nav konstatējams iestādes uzklausīšanas pienākuma pārkāpums.

Arī tas, ka pieteicējai nav dota iespēja izteikt savus argumentus mutvārdos Domes priekšsēdētājam (*sk. lietas 42.lapā*), nav pamats, lai atzītu šī principa pārkāpumu.

[16] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajai daļai ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicēja par pieteikumu samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* (*lietas 9.lapa*).

Tādējādi no atbildētājas par labu pieteicējai piespriežama valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt daļēji SIA /Nosaukums/ pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Rīgas domes priekšsēdētāja 2020.gada 12.novembra lēmumu Nr.RD-20-2073-nd „Par Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes 2020.gada 11.septembra lēmumu Nr.PIP-20-11020-ap/5-7/20-57767-AL „Par nekustamā īpašuma nodokli”” **tiktāl**, cik tas attiecas uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu 25% apmērā atcelšanu par laikposmu no 2020.gada 1.februāra līdz 2020.gada 31.jūlijam un papildu nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanu par norādīto periodu nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra Nr./numurs/, sastāvā ietilpstošajai ēkai ar kadastra apzīmējumu /numurs/.

Piespriest no Rīgas domes par labu SIA /Nosaukums/ (reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/) valsts nodevu 30 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Sērdiene